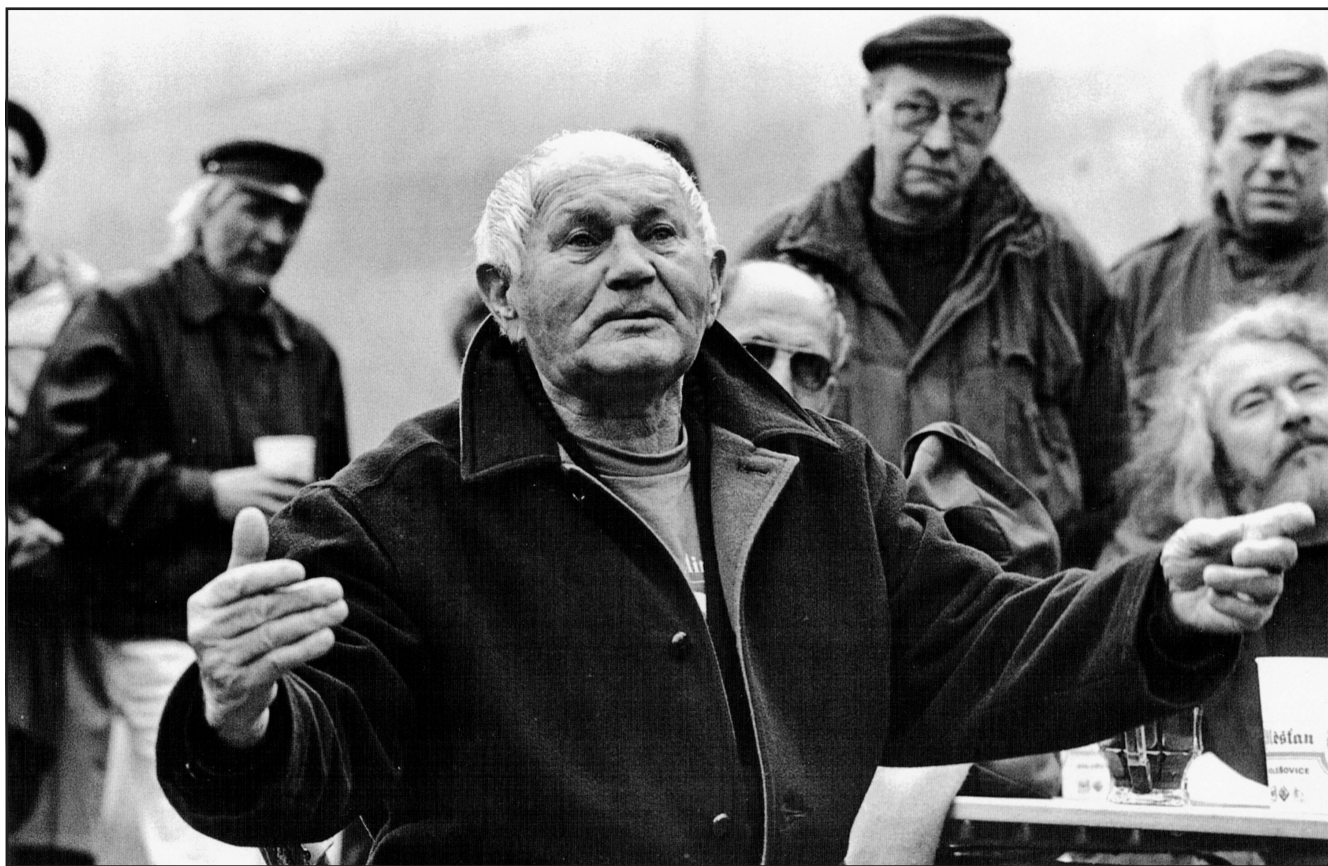

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

N Y M B U R S K Ý

PÁBITEĽ

číslo 68

Bohumil Hrabal při oslavě narozenin v Libni (viz vzpomínání Petra Drholce na str. 5)

BOHUMIL HRABAL V SEDMI SVAZCÍCH

Sedmidílné Spisy Bohumila Hrabala vydané nakladatelstvím Mladá fronta jsou kompletní.

Koncepce tohoto souboru Hrabalových textů vychází ze skutečnosti, že jeho Sebrané spisy (SSBH) jsou již k dispozici, a to v podobě 19 svazků, jež vydala Pražská imaginace v letech 1992–1997. Nová řada tyto Sebrané spisy nenahrazuje, ale textologicky z nich čerpá a odvolává se na ně. Jejím cílem je předložit hrabalovský „kánon“, základní a reprezentativní

podobu autora literárního odkazu a jeho recepce.

Spisy byly za rok 2019 poctěny cenou Magnesia Litera za nakladatelský čin.

Spisy 1 – Lyrika

První svazek shrnuje autorovu poezii, a to ony texty, které se k tomuto označení přihlašují i formálně. Bohumil Hrabal příliš poezii a prózu nerozlišoval, podle potřeby převáděl starší básně do prózy či texty psané volným veršem přepisoval jako prózu.

Přesto jsou v posloupnosti jeho tvorby patrná tři básnická období. První, juvenilní, zahrnuje tvorbu z let 1937–1948. V této fázi jde o jemné lyrické transpozice impresí a obrazů, psané v „neopoetistickém“ klíči a ovlivněné Ungarettim. Druhé období souvisí s Hrabalovým odchodem z Nymburka, s prací obchodního zástupce, s brigádou v kladenských hutích a především s převratnou dobou po převratu 1948. Z lokálního básníka se tu stal básník experimentující,

Pokračování na str. 2

Bohumil Hrabal v sedmi svazcích

Dokončení ze str. 1

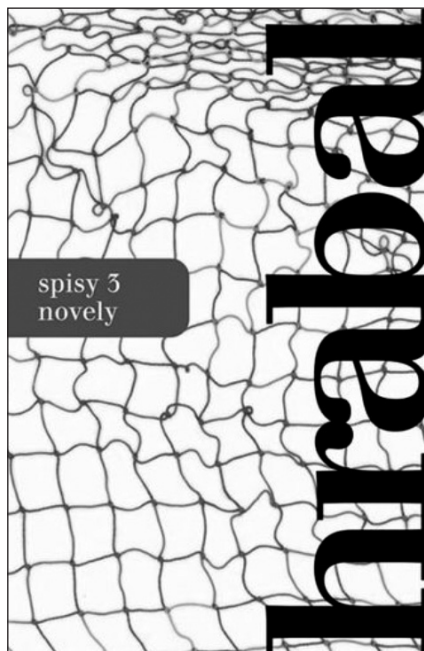
zaznamenávající mozaiku obrazů bez potřeby nějaké syntézy, z lyrických básniček se stávají třeskutá svědectví. Svazek doplňují lyricko-epické existencialistické prózy z let 1949–1956: próza Kain, soubor povídek Židovský svícen, Utrpení starého Werthera a další texty.

Spisy 2 – Povídky

Tento soubor zahrnuje řadu autorových próz, navazujících na lyriku a existenciální texty jeho začátků. Objevují se zde tedy sbírky Perlička na dně, Pábitel, Inzerát na dům ve kterém už nechci bydlet a Morytáty a legendy.

Spisy 3 – Novely

Třetí svazek Hrabalova díla obsahuje autorovy nejnámější novely, tedy Taneční hodiny pro starší a pokročilé, Ostře sledované vlaky, Postřížiny, Městečko, kde se zastavil čas, Něžný barbar. Obsluhoval jsem anglického krále a Příliš hlučná samota.

Spisy 4 – Texty z časů normalizace

Čtvrtý svazek Hrabalových Spisů přináší autorovu povídkovou tvorbu z časů normalizace a obsahuje soubory Slavnosti sněženek, Krasosmutnění, Harlekýnovy miliony a všechny zásadní krátké prozaické texty 70. let. I přes cenzurní tlak se Hrabal projevuje jako výostný stylista a strhující vypravěč, který nás ve vzpomínkách zavádí do okolí Nymburka a Kerska.

Připomenutí Vlaků

Náhodou jsem na internetu narazil na již letitý šot z karlovarského filmového festivalu 2014. Zadejte si do vyhledávače *Ostře sledované vlaky slaví návrat* a poslechněte si Olgu Menzelovou, Marka Ebena, Jiřího Bartošku, Honzu Neckáře a Vaška Neckáře.

-jk -

Spisy 5 – Autobiografická trilogie

První stránky Hrabalovy autobiografické trilogie Svatby v domě, Vita nuova a Proluky spatřily světlo světa koncem sedmdesátých let 20. století, tedy v době, kdy spisovatel až na výjimky nesměl ve své vlasti oficiálně publikovat (ve stejné době mimochodem vznikala další Hrabalova vrcholná díla Něžný barbar a Příliš hlučná samota). Prvního vydání se tedy všechny tři knihy dočkaly v zahraničí. Přesto se jedná o jedny z nejlepších Hrabalových próz. Celá trilogie obsahuje sumu spisovatelových životních zkušeností a vydává jasné svědectví o jeho originálním umění.

Spisy 6 – Publicistika

Šestý svazek komentovaných spisů Bohumila Hrabala obsahuje příležitostné texty, poznámky, předmluvy a doslovy, úvodní slova k výstavám a rozhovory psané a poskytnuté průběžně a publikované v údobích, kdy se jméno Bohumil Hrabal smělo objevit v tisku. První pokus seznámit čtenáře se svou publicistikou učinil autor ve svazku Domácí úkoly (Úvahy a rozhovory), připraveném v roce 1969 pro Mladou frontu. Vysazený text byl tehdy skartován a zachovala se jen část nákladu, zcizená cestou

do Sběrných surovin. Druhým pokusem byly Domácí úkoly z pilností, jež už vyšly, ale v redakčně silně upravené podobě. V našem vydání jsou oba soubory otištěny v původní, necenzurované verzi. Doplnuje je výběr z ostatní publicistiky, nadepsaný Poletující obrazy. Svazek je Hrabalovým výmluvným intelektuálním autoportrétem, který jednak ilustruje šíři jeho zájmů – od jazyka a literatury přes výtvarné umění k filozofickým otázkám – a jednak přináší nejnámější komentáře k jeho vlastní tvorbě. Není to jen doplněk Hrabalova beletristického díla, ale jeho plnohodnotná součást.

Spisy 7 – Literární žurnalistika

Pojízdná zповědnice. Poslední svazek Komentovaných spisů Bohumila Hrabala obsahuje texty z let 1988–1995, jež autor sám žánrově řadil do literární žurnalistiky, tedy žurnalistiky s literárními ambicemi (tzv. Dopisy Dubence). Titul Pojízdná zповědnice vychází z původního autorova záměru napsat sérii povídek spojených volně cestami autobusem na trase Praha – Kersko. Jediným uceleným příběhem nakonec zůstala Potopená katedrála, další osud projektu určily politické události a cesta do USA na jaře 1989. V našem vydání tvoří Hrabalovy texty jeden blok, řazený chronologicky.

Úvaha o rozhovoru Bohumila Hrabala v Tvorbě

Jsem rád, že byl v Pábiteli č. 67 zveřejněn rozhovor Bohumila Hrabala v časopisu Tvorba z roku 1975. Je to sice stará historie, ale jak vidno, stále se vrací.

Co mimořádného řekl Hrabal, že to pobouřilo některé lidi, jichž ale naštěstí nebylo mnoho.

Bohumil Hrabal, který měl od roku 1970 zákaz publikování, říká: Já nejsem politický člověk, jsem spisovatel. Chtěl bych dělat to, co umím, čili psát.

Také v Tvorbě říká, že socialismus je náš dnešek i zítřek a že čtrnáctý sjezd nám dává šanci, že není možné stát stranou.

Všichni znalci tvorby a života Bohumila Hrabala jistě vědí, že to neřekl z přesvědčení. Přece ani dříve (před rozhovorem v Tvorbě), ani později ve svých knihách nikdy nepochválil socialismus. Naopak, jak jen mohl, popisoval šedou každodenní skutečnost a rovněž osudy lidí na okraji společnosti. Takové knihy nebo povídky, jako Jarmilka, Kavkárna, Skřivánek na niti, která nevyšla a film Skřivánci na niti byl zakázán, Perlička na dně, Inzerát na dům, ve kterém nechci bydlet, později Příliš hlučná samota, mluví samy za sebe.

Ještě k rozhovoru. Je velmi pravděpodobné, že část rozhovoru byla zmanipulovaná. Je viditelné pouhým okem, že věty se socialismem nebo stranickým sjezdem v pozadí jsou umělé a neodpovídají Hrabalovu stylu, že byly nepochybně upravené editory Tvorby. Určitě mluvil o normalizaci, řekl, co chtěli slyšet, ale nevěřím, že tak, jak je to prezentováno. Z perspektivy času může-

me říci, že rozhovor v Tvorbě byl Hrabalův dribling Hidegkutiho.

Článek v Tvorbě vyvolal bouři. Kritika Bohumila Hrabala byla větší, než kdokoliv očekával. Velmi se ho dotkla, částečně ho i zlomila. Jakoby toho bylo málo, někteří kritikové Hrabala vytáhli otázku Charity 77 a také, že bral od režimu náhrady. Navíc přísně kritizovali, že sloužil a dokonce byl oblíbencem režimu. Naštěstí se od něho neodvrátili přátelé a věrní čtenáři. Zůstali mu věrní Karel Marysko, Ludvík Vaculík, Václav Kadlec, Tomáš Mazal, Radko Pytlík, Jiří Menzel a další. Osobně jsem toho mínění, že kritika Bohumila Hrabala byla i je neslušná a nespravedlivá. Hrabal na chvíli ustoupil, pochválil režim, ale ve skutečnosti zvítězil. Díky tomu dnes můžeme číst jeho záračné knihy, které jsou pro mne i pro mnoho dalších lékem na život. Bohumil Hrabal svojí tvorbou udělal pro lidi a kulturu velmi mnoho. Ukázal nám svět, který bychom bez něj nikdy neviděli.

Ryszard Borowski

Oprava

V článku Zakázaný Bohumil Hrabal v minulém čísle došlo k chybě: „Ludvík Vaculík to viděl v Americe docela jinak“. Ludvík Vaculík nebyl v Americe, ale v Praze, edice Petlice bylo tuzemské samizdatové nakladatelství.

Pan Jiří Hofman z Roudnice nad Labem našel v časopisu OK Flight Czechoslovak Airlines z května 1983 interview Jaroslava Holoubka se spisovatelem Bohumilem Hrabalem. Text z angličtiny pro něj přeložila PhDr. Hana Reinhaelterová, CSc.

Pan Hofman, člen Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, nyní článek poskytl k uveřejnění v Nymburském pábiteli.

KRÁSNÝ A MATOUCÍ SVĚT OBYČEJNÝCH LIDÍ

Pražské ráno v Kobylisích, lakýrníci v hospodě usrkují zlatovlasé pivo, cirkulárka zpívá mezi paneláky a nedovolí spát tomu, kdo měl vstávat až po manželce, iljušiny se snázejí nad Draháňskou roklí a malý člověk spěchá po betonovém chodníku, aby co nejdříve zasedl k svému psacímu stroji a vypracoval svůj domácí úkol z pilnosti při středně velké námaze. Potom se setkáváme v zamlžených lesích ve vesničce u Kerska a kráčíme mezi tančícími borovicemi. Náhle vytržen ze svého krasosmutného strýc Pepin vykřikne, plivne na Harlekýnův milión a přilepí ho na primásovo čelo. Něco se kvůli tomu stalo, něco se lehce mohlo stát...

Která z uměleckých múz vás nejvíc vzrušuje?

Samozřejmě poezie, protože poezie je základní náboj světa a řečeno správně všechny národy začaly poezií, která spojovala filozofii, ekonomiku i politiku. Já jsem od dětství romantik a poezie mě s romantismem spojuje. A poetická nota převládá i v mé próze.

Děláte rozdíl mezi velkými a malými věcmi?

Ani trochu. Věnuji pozornost spíše malým věcem, z kterých vzniká velká mozaika. Je mi blízká moderní fenomenologie – skládání lidských osudů a příběhů z mikroudálostí, což vytváří autentičtější obraz člověka, než kdybych nazíral život z hlediska velkých věcí.

Můžete-li něco udělat dnes, odkládáte to na zítřek?

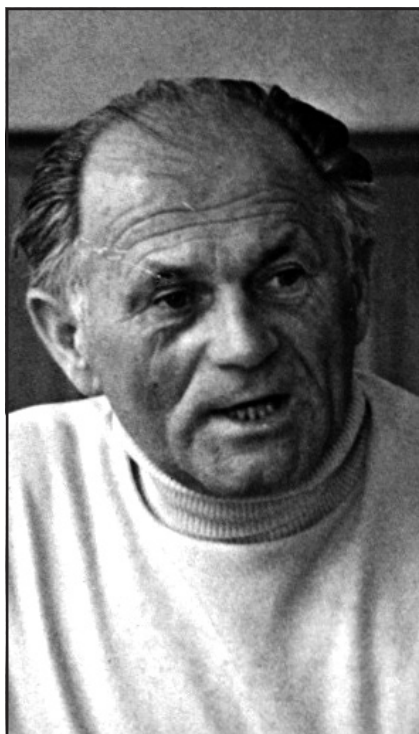
Vždycky na zítřek. Dosáhl jsem věku, kdy mě všechno děsí, a mohu-li, odkládám to na zítřek. Vše si promyslím a před každým motivem či událostí, která mě čeká, se uklidňuji. Jeden den medituji o tom, co budu psát zítra a pak se zítřek stane dneškem a odpoledne se procházím v mracích, v nichž se mi předvádí to, co budu dělat zítra. Pro mě je zítřek kouskem budoucnosti, kde stále ještě mohou dělat a předpovídat všecko.

Co si vozíte ze svých cest do zahraničí?

V posledních letech jsem cestoval do ciziny, jenom abych se koupal, postával u moře, poslouchal ho... Rád se toulám vesničkami u Středozemního moře, pozoruji, jak to tam mají uspořádané, a napadá mě při tom, jak si to mám zařídít doma, v zahradě, v bytě. Pro mě je to něco jako mateřská letadlová loď.

Přihodily se všechny věci, o kterých jste psal, doopravdy, nebo se mohly přihodit?

Oboje. Vždy vycházím z toho, co se mi přihodilo. Ale když píšu, kapka roste a já najednou začnu psát o tom, co se mohlo přihodit. To je obvykle mnohem hezčí než to, co se mi přihodilo. A to, co se mi mohlo přihodit, je to, čemu říkám pábení, něco jako vznášení se v krásnu.

Bohumil Hrabal

Který z vašich hrdinů je vám nejbližší?

Vždycky můj strýc Pepin, do kterého jsem promítl sám sebe. Měl v sobě mohutný náboj poezie, on, obyčejný člověk pocházející z chudoby, ať valil sudy v pivovaru nebo zaléval, měl vždycky čas a smysl pro poezii. Když se oblékl a posadil si na hlavu bílou čepici a vydal se do města, celé město se mu otevřelo. Každý se těšil na jeho příchod, protože jim přinášel svůj krásný, matoucí svět. Hospoda jím byla okouzlena a lidé byli veselí, a když odešel, dělali si z něj často hrubé žerty, ale potom se za to styděli, a poezie, kterou po sobě zanechal, je nakazila.

Píšete raději na své chatě v Kersku, nebo v paneláku, v němž žijete v Praze?

Řekl bych, že to rytmižuju. V Kersku mě někdy navštěvují lidé, a i když se mě třeba chtějí něco zeptat, úplně mě to vytrhne ze soustředění. To pak sednu do auta a odjedu do Prahy, je to jenom kousek cesty. A v Pra-

ze, v pátém patře v Sokolnících, jsem v poslední době napsal mnohem víc než v Kersku. Ale před tím, před takovými patnácti lety, jsem psal jenom tam.

V Praze náhodou zvednu telefon a hned mám něco k zařizování, tak raději v devět ráno sbalím stroj a odjedu do Kerska. Je

Jaroslav Holoubek

to asi jedno, kde člověk píše, hlavní věc je mít motiv, mít co říct. Když ho člověk nemá, nepíše a jen chodí a chodí sem a tam a žádný motiv se neobjevuje. Jsem nespůj při představě, že přijde čas – a on přijde –, kdy nenapišu nic ani v Kersku ani v Sokolnících.

Jaký je váš poměr k Jaroslavu Haškovi?

Téměř posvátný, protože se mi zdá nepochopitelné, že člověk, který uměl ve čtyřiceti, napsal přes šest set krásných, dojímavých a zraňujících povídek a že napsal román. Švejk je nejučtější román, který jsem kdy četl. Všude jinde je množství trojúhelníků a nestydatostí, ale Švejk barvitě prochází od jednoho k druhému... a vždy zvládá danou situaci. A nachází se v situacích, v nichž každý druhý by byl úplně vyveden z míry, ale Švejk vždycky ví, co dělat a s jakou odpovědí přijít. Pro mne je ten román plný pražské ironie, černého humoru hraničícího s tragédií, který Hašek nikdy

nekomentuje, nikdy nepsychologizuje, ale podává pomocí příhod. Je mým nepřekonatelným mistrem, díky právě oné brilantní virtuozitě ve vyjadřování věcí zkratkou.

V kterých zemích kromě naší byly vaše knihy nejlépe přijaty?

Je zajímavé, že mezi Maďary a Poláky, kde byly publikovány prakticky všechny a vzbudily veliký zájem. Je to pravděpodobně tím, že jsme donedávna žili spolu ve střední Evropě za Rakouska, a že jsme měli podobný způsob života. Můj smutný humor a snaha říkat někdy téměř zakázané věci, otevírají čtenáři novou stránku života, které dříve nebyla věnována pozornost. Já si všímám obyčejných lidí, zvedám je, dělám z nich filozofy. Vyhledávám je na předměstích a umísťuji je do jasnějšího světla, a ukázal jsem, že i jejich život může být záviděníhodný. Všechny moje knihy byly také publikovány nakladatelstvím Suhrkamp ve Spolkové republice, ale tam jsou přijímány jako normální literatura společně se vším ostatním.

Jste spokojen s filmovými verzemi svých knih? Podle mého názoru jste největší básník mezi českými prozaiky. Neztrácí se ono poetické z filmů natočených podle vašich prací?

V zásadě jsem spokojen, protože vycházím z toho, že kniha je psána pro text, který je sdělitelný očima. Kdykoliv jsem dělal film s Jiřím Menzelem, vždycky jsme chtěli udělat dobrý film. Režisér musí na tři sta procent věřit v to, co natáčí, a jako scénárista mu vždycky kladu otázky tak dlouho, až ho úplně vyčerpám. Pomáhám mu, ptám se ho, co by mělo být ve scénáři, a pak pracuji podle modelu jeho, ne podle svého. Takže z toho hlediska jsem poněkud pasivní, a když film získá cenu, dostane ji režisér a ne scénárista, a když cenu nezíská, řeknou: „Kdo to zvrátil? Pan Hrabal – protože to napsal tak špatně.“ Scenárista musí dobře nahrát a pan Menzel potom smečuje.

Věříte v budoucnost literatury?

Myslím, že literatura bude existovat, pokud budou existovat lidé. Mezi lidmi se vždycky najdou blázniví jednotlivci, kteří chtějí něco někomu sdělit, třeba jenom svým přátelům. Pak přijde přechod od „já“ k „my“ a to je velice těžké, není-li člověk zrovna génius.

Mácha byl jenom jeden, Rimbaud a Novalis se také objevili jen jednou. Zemřeli velmi mladí a napsali vše jasně a zářivě, jako by sama příroda si je vybrala, aby dala sama sobě estetické a etické zákony. Ale to jsou výjimky. Dnešní hoši, kteří bydlí v panelácích, mají klíče ke svým životům a svůj vlastní jazyk a píší svým způsobem. Zatím možná jenom formou deníků, ale pak půjdou dál a vytvoří velkou literaturu.

Vezměte si například Utrpení mladého Werthera, je psáno v dopisech, to je formou, kterou každý zná, zvláště ten nebo ta, který je zamilovaný. Čtete-li je po čase znovu, najdete spoustu krásných obrazů, které byste nikdy nevymyslili, ale které jsou výsledkem stavu zamilovanosti. Spisovatel je tedy člověk, který píše takové milostné dopisy všem:

zvíratům, lidem, přátelům, stromům, hvězdám – to je vždycky poselství lásky. Pocit, že jste zamilovaní, je plný milosti. Milostná korespondence nás všechny spojuje. Bylo by těžké najít lidskou bytost – ale to by asi ani nebyla lidská bytost – která nikdy nenapsala milostný dopis. Spisovatel spojuje milostnou korespondencí všechny kategorie a mezní situace, jako je veselost, humor, žal, úplná osamělost a melancholie, se všemi složkami celé své bytosti.

Dobrá literatura pravděpodobně nepramení z nepřátelského postoje k světu, ačkoliv zlobím-li se na někoho, i to je svým způsobem láska...

Podívejte se, ne každý žil v pivovaře jako já. Někdo byl sirotek, nebo byl společensky tak postižen, že nota, kterou píše, je drsná a to je správné. Vezměte si např. Gorkého Na dně nebo Celinovu Smrt na úvěr nebo Cestu do hlubin noci – jsou to ta největší obvinění. Zolův naturalismus také nepramení z příjemných pocitů. Zvolil si tuto formu jazyka, aby obžaloval rozpory a nesrovnalosti ve společnosti. Polovina moderní literatury je také taková obžaloba, nářek ze zoufalství. Literatura nejenom obžalovává, ale je to také obvinění, výkřik varování, varovný signál, že všechno není ještě v pořádku. Lidé se dívají na televizi, poslouchají rádio, ale když se objeví dobrá kniha, která má co říci, zmizí dva dny před tím, než měla být prodávána. Dobří lidé v naší zemi, čeští tlustouši, jsou zvyklí rozeznávat, co je dobrá literatura, co je průměrné a co je vynikající, a to je v ten moment pryč. Na knižním veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem jsem se zděsil, když jsem viděl ty miliony knih, a víte, že noví a noví spisovatelé, průbojní a neústupní, se snaží přidat svůj hlas k těm milionům knih, právem se při tom domnívají, že právě jejich hlas řekne světu něco nového... V tomto smyslu je literatura nezničitelná. Myslím si naopak, že se bude psát víc, může být tolik, co lidí nebo skupin lidí, takže literatura není jen posvátný rituál jednoho jazyka, ale záležitost všech talentovaných spisovatelů, všech jejich stylů.

Premýšlel jste někdy o konci světa?

Přirozeně. Pravá (spravedlivá) poezie (právě poezie) má v sobě i tento druhý aspekt. Když se narodí, každý člověk, každá věc je nadána nejen buňkou života, ale i buňkou smrti, která zajišťuje, že v určitou dobu odejde. Naše planeta taky jednoho neshoří, ale to neznámá, že život obecně zmizí. Velice pravděpodobně začne znovu planktonem. Už před dávnými věky se filozofové zabývali koncem světa, ale to byly úvahy uprostřed krásy přírody. My dnes však žijeme ve světě, kde existuje vážná hrozba konce světa, přivozeného námi samými, naši nedbalostí a lhostejností.

O jaké životní dráze jste snil?

Představoval jsem si vše kromě toho, že se stanu spisovatelem. Snil jsem o tom, že se stanu dobrým fotbalistou a taky jsem jím byl – ale taky jsem měl fraktury svých lámavých kostí. Snil jsem o tom, že bych se mohl stát dobrým pianistou – a taky jsem se jím stal,

ale taky jsem rád zahradničil a výsledkem byly zničené prsty, ale vzdor tomu jsem hrál Liszta a Chopina... Přesto k tomu ale nějak došlo, a to docela směšným způsobem: když mi bylo dvacet, zkoušel jsem si svůj současný podpis – Hrabal B. – a o dva roky později jsem si řekl, že s takovým podpisem bych se měl do něčeho dát, a tak jsem se dal do reflexivní poezie. Napřed jsem ji ukazoval jen svým přátelům a říkal jsem jim, že mi ji dal jeden kamarád, který se za ni styděl. Moje psaní bylo ovšem vždycky jen doplňkem mého života. Vždycky jsem byl někde zaměstnaný a svobodné povolání jsem začal provozovat na popud své ženy až ve věku osmačtyřiceti let. Kdybych měl děti, byl bych ještě dnes psal tak, jako ostatní sbírají známky nebo nálepky od zápalek. Ve slévárnách se poezie mísila s krásnou skutečností a v divadle stavění kulis s krásným slovem. Při žádném zaměstnání jsem nikdy netrpěl tím, že musím chodit pracovat, tak jako trpí ostatní. Naopak mě těšilo, že jsem někam chodil, ať už jako obchodní cestující nebo jako pojišťovací agent, a o tom všem jsem si psal do svého zápisníku nebo deníku. Těch několik tisíc stránek mi pak sloužilo pro lyrický i praktický život stejně jako vychází bod k psaní knih.

Kterého filozofa máte nejraději?

V době mého mládí, kdy jsem byl v Praze, byl mým snům nejbližší kupodivu Schopenhauer se svým neubližováním. Navštěvoval jsem přednášky prof. Fischera. Potom jsem si koupil jeho knihu Svět jako vůle a koncepce a byl jsem okouzlen jeho krásnými myšlenkami o lidském životě. Celé toto údobí bylo inspirováno Hegelem, jeho evolucionismem. Hegelovi jsem začal rozumět, až když jsem byl starší. Schopenhauer se mnou zůstal, protože odpovídal mé vnitřní přirozenosti. Ze současných filozofů si nejvíc cením Rolanda Bartheše, francouzského marxisty, který mě oslnil jako sémiotik, jehož eseje jsou kombinací vědění a krásného citu, poezie a vědy.

Jaké jsou vaše pocity, když cestujete letadlem?

Létám pouze jednou do roka a vždycky se bojím, že nedorazíme bezpečně a nebo, že vůbec neodstartujeme. Vzpomínám si na truhláře pana Bendla, který mi řekl: „Nikdy bych si nesedl do letadla, protože nemá trámy,“ a i když stokrát vím, že mnohem víc lidí končí životní pouť v autonehodách, přesto mám ten divný pocit. Když už ovšem vzlétne... je to nádherné, něco, o čem snívala poezie, Řekové, Ikaros... a tento slavnostní okamžik je částí mé cesty do zahraničí. Ten pocit mám i tehdy, když si sednu k psacímu stroji a začnu psát něco nového. Zpočátku jsem ve stavu stejné deprese, jako když letadlo startuje, a když rukopis dokončím, je to jeho nejisté přistání. Vždycky se mi trochu houpe žaludek.

Vzrušuje vás představa konce tisíciletí?

Zažil jsem pouze konec století posledního, a i to pouze retrospektivně, prostřednictvím Art Nouveau, prostřednictvím Eduarda Muncha, prostřednictvím zdán-

livě dekadentní literatury a básníků, kteří pokládali konec století za něco velkého. O konci tisíciletí jsem doposud neuvažoval. V roce 1982 mi bude šedesát devět a budu rád, když tu vydržím do pětáosmdesáti a pak odejdu tam, kam zpravidla odcházejí i ostatní. Ale co zvířata? Miluji slony, žirafy, antilopy a všechno... ti se pravděpodobně dožijí roku 2000 pouze v zoologických zahradách. Budu rád, že nezakusím takové konce. To je záležitost hochů, jimž je teď dvacet, třicet...

Sympatické na vašich knihách je to, že nejsou plné dění a zápletek opakovaných po celá staletí, ale vyjadřují postoj svých hrdinů k životu. Jaký je váš postoj k životu.

V žádném případě ne pasivní. Vždycky jsem se snažil podílet se na životě. Někdy aktivita přechází v pasivitu, v meditaci nade vším, co jsem dělal v minulosti. Nad tím, zda můj soukromý učitel, ono druhé já, které má každý z nás, s tím souhlasí. Zpravidla nesouhlasí, protože jsem neřekl všechno nebo jsem neudělal všech-

no o mnoho lépe, statečněji a upřímněji, protože jsem váhal. Náležím do kategorie obyčejných lidí a o nich píšu. Chování Hemingwayových hrdinů je mi například nepřístupné. Můj svět je spíše svět Saroyana, který vlastně převrátil Hemingwaye naruby. Hemingwayův hrdina zpravidla umírá nebo podstupuje nekompromisní boj, zatímco Saroyanův je opatrnější. Proto mám také rád Čechova raději než Dostojevského. To je můj způsob života – nepřivádět druhé lidi do konfliktů. Mezní situace, to ano, ale když risk nesu sám. Většina lidí

není útočná, chtějí si něco pěstovat na zahrádce, chtějí, aby jim to klapalo v rodině. A mohou mohutně prožívat mezní situace, jako např. na fotbalovém zápase nebo při poslechu Mahlera. Lidský život sám, pouhá existence je hrdinství, od dítěte přes malého chlapce, školáka, mladíka, otce – všechny tyto fáze zajišťují tolik mezních situací, které musíte nějak překonat, a překonáváte je zcela na vlastní vrub. I obyčejný život má hodnoty, ohromné hodnoty, a každý obyčejný jednotlivec, který opravdu žije svůj život, je hrdina.

Hrabalova osmdesátka v Libni Na Hrázi věčnosti

Když Bohumil Hrabal při svých osmdesátinách vysvětloval, že kocoura „Eťánka“ pojmenoval podle kulisáka Eťánka, který teď ale trochu povýšil a působí v Českých Budějovicích, chtělo se mi skočit mu do řeči se slovy: „Nevím, nevím, jestli povýšil, když jsem cestu sebevdomého, spolehlivého kulisáka vyměnil za cestu věčné o sobě pochybujícího oblastního herce.“

Neudělal jsem to. Už chyběla ta prostotořekost Eťánkova. A když jsem nahrávku té slávy viděl po letech, vím, že jsem to měl udělat. On si mne pan Hrabal v davu

přihlízejících všiml a dával mi možnost, že mě buď pošle do prdele, a nebo bude dialog. V každém případě by byl můj „Večerníček pro Bohumila Hrabala“, za který mi po pár okamžicích ve zkušebně divadla Pod Palmovkou poděkoval, dostal publicitu a já ho možná říkal častěji a nabízel snadněji.

Jeho projev byl inprovizací na téma život v Libni a on nemusel kocoura vůbec vzpomínat. Stačila by příhoda o tom, jaké radosti mu často činil Vladimír Boudník.

Petr Drholec

NOVÁ KNIHA NA PŘELOMU ČASŮ Začalo to Dubenkou

Začátkem 90. let se u stolu Bohumila Hrabala v pivnici U Zlatého tygra čas od času objevovali manželé Kynčelovi přijíždějící z Chicaga. Věděli jsme, že se s nimi pan Hrabal seznámil při své cestě do Spojených států zorganizované v březnu 1989 americkou bohemistkou April Gifford alias Dubenkou. Ale přesné okolnosti a průběh tohoto setkání se dozvídáme až z knihy nedávno vydané nakladatelstvím Galén. Kniha Johna Jaroslava Kynčla má název *Na přelomu časů*. Přináší na dvou stech stranách vedle záznamu rozhovorů s panem Hrabalem během jeho amerického pobytu také informace o cestě Jaroslava Kynčla se dvěma filmaři do Paříže, za Jiřím Kolářem. Dále pak první dojmy z návštěv polistopadové Prahy a dlouhý rozhovor s Bohumilem Hrabalem pořízený během těch návštěv. Text doplňují jednak fotografie, bohužel ne vždy v nejlepší kvalitě, ale také reprodukce koláží Jiřího Koláře, což byl důvod toho, že kniha byla vytištěna na křídovém papíře.

Velmi cenné jsou odkazy na videa pořízená ve Spojených státech, v Paříži a v Praze. Na počítači je možno s využitím v knize otištěných adres najít celkem tři filmy na www.youtube.com.

Kniha *Na přelomu časů* je dalším kámkem do mozaiky poskytující informace o životě a tvorbě Bohumila Hrabala a je dobře, že si Dr. Kynčel po ukončení vědecké dráhy v oboru farmakologie na její přípravu udělal čas a využil svých pečlivě vedených archivů s materiály písemnými, zvukovými a obrazovými.

Ivan Kott

Přirůstky do Literárního kabinetu

Kynčel, Jaroslav John: *Na přelomu časů: klovající orel & zesurovělý pierot*. Praha: Galén, [2019], ©2019. 199 stran. ISBN 978-80-7492-429-3.

Koláč rozhovorů, fotografií, dopisů i vzpomínek na Bohumila Hrabala a Jiřího Koláře je nejen mozaikou humoru a poetických obrazů, ale i galerií toho, co se v domácím i exilovém kulturním prostoru v minulém století odehrávalo. Kniha zábavným způsobem naznačuje zřejmě příbuzenství vizuální a verbální poezie obou básníků.

Goszczyńska, Joanna, ed: *Hledání proluk: Bohumil Hrabal – analýzy a interpretace*. První české vydání. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2019. 185 stran. ISBN 978-80-246-4405-9.

Sborník prací věnovaných Bohumilu Hrabalovi nazvaný Hledání proluk chce být příspěvkem k diskusi o „fenoménu Hrabal“, jenž i přes bohatou literaturu předmětu stále provokuje k hledání nových hodnot a objevování nových kontextů.

Hrabal, Bohumil: *Literární žurnalistika – Pojízdná zповědnice*. Vydání první. Mladá fronta, Praha, 2018. 466 stran. Spisy 7. ISBN 978-80-204-3510-1.

Poslední svazek komentovaných spisů Bohumila Hrabala obsahuje texty z let 1988–1995, jež autor sám žánrově řadil do literární žurnalistiky, tedy žurnalistiky s literárními ambicemi (tzv. Dopisy Dubence). Titul Pojízdná zповědnice vychází z původního autorova záměru napsat sérii povídek spojených volně cestami autobusem na trase Praha – Kersko. Jediným uceleným příběhem nakonec zůstala Potopená katedrála, další osud projektu určily politické události a cesta do USA na jaře 1989. V tomto vydání tvoří Hrabalovy texty jeden blok, řazený chronologicky.

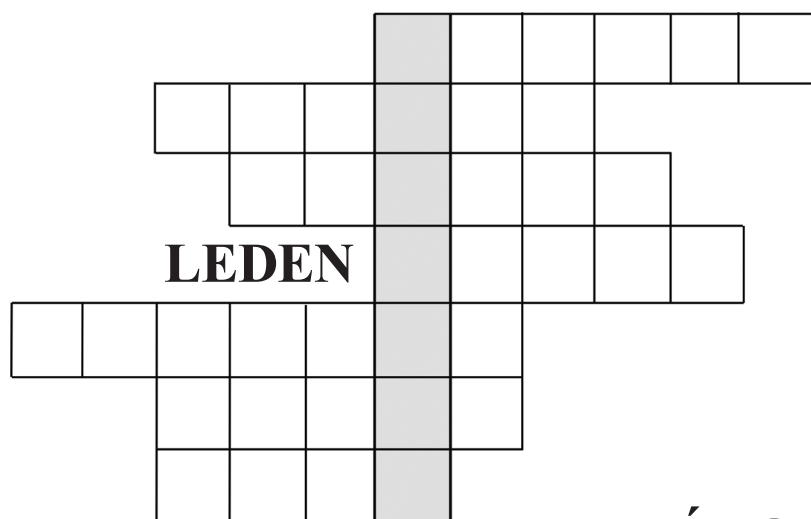
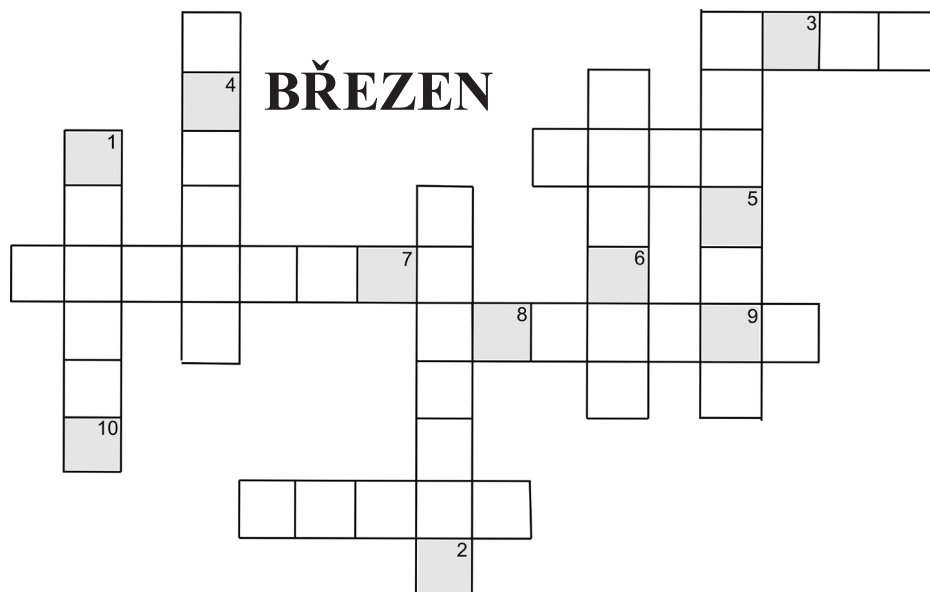
Pelán, Jiří: *Bohumil Hrabal: a full-length portrait*. First English edition. Prague: Karolinum Press, Praha, 2019. 138 stran. Modern Czech classics. ISBN 978-80-246-3909-3. Anglický překlad úspěšně přehledové studie o celku díla Bohumila Hrabala. Původně určeno pro italské souborné vydání díla B. H., jak prozrazuje autorův důsledně komparativní přístup zasazující Hrabala do kontextu evropské a světové literatury. Přesná a originální charakteristika vývoje spisovatelova stylu v jednotlivých dílech je ideálním „úvodem do Hrabala“ pro začátečníky i pokročilé. Knihu doprovází fotografická příloha „portrétů“ B. H. a jeho světa. Přeložil a detailní bibliografii dostupných překladů B. H. do angličtiny doprovodil David Short.

Hrabalovy HLAVOLAMKY

Naše milá knihovnice Lída Müllerová připravila pro čtenáře několik úkolů, nebo lépe řečeno zábavných hrátek souvisejících s dílem Bohumila Hrabala. Pro zábavu a potréování mozku. Nymburští je mají k dispozici v knihovně, v městském zpravodaji či na facebooku, pro přespolní jsme se dohodli, že je uveřejníme v Nymburském pábiteli. Pořadí je označeno názvem měsíce, v němž byly dány k dispozici soutěžícím. V tomto čísle Pábitele máte tři hlavolamky, v příštím čísle otiskneme ještě dvě.

Vyluštěné odpovědi – citáty z díla B. H., můžete poslat na mail region@knihovna-nbk.cz či odevzdat osobně v knihovně (všechny nejpozději do 15. května).

Vyhodnocení proběhne na Hrabalově Kersku v sobotu 23. května. Výherce samozřejmě čekají odměny.

LEDEN – doplňte do křížovky názvy knih a tajenkou doplňte citát: *Humor a smích je největší...*

ÚNOR – druhá z pěti hlavolamek vás zavede mezi postavy z Postřižin. V osmi směrech najdete následující pojmy: Boďa, Červinka, deGiorgi, děkan, Francin, Gruntorád, Maryška, Myclík, Pepin, Růžička, Řepa, vlas. Zbude 27 písmen tvořících Hrabalovu myšlenku.

BŘEZEN – třetí hlavolamka připomene Ostře sledované vlaky. Doplňte slova do křížovky a z očíslovaných políček doplňte tajenku: *“... je hrdlo lahve, kterým se proklotávám k druhým lidem.”*

Horizontálně: smrt, Hrma, plácačka, zadnice, vlaky.

Vertikálně: munice, stanice, hrdina, koleje, razítko.

ÚNOR

A	K	N	I	V	R	E	Č	G	F
S	A	L	V	I	B	X	R	N	L
O	D	V	A	O	T	U	R	I	J
N	A	E	Ď	E	N	Ů	A	C	K
I	P	A	G	T	Ž	K	P	N	I
P	E	O	O	I	Š	D	M	A	L
E	Ř	R	Č	Y	O	Í	N	R	C
P	Á	K	R	K	A	R	E	F	Y
D	A	A	X	I	S	T	G	E	M
N	M	N	A	K	Ě	D	C	I	E

Domek, ve kterém jsem byl asi tři roky, se nacházel v Židenicích, poslední ulice stoupající prudce vzhůru. Pak už jen hřbitov, vinohrady, plecnikary stoupající na Hády. Ulice se jmenovala Balbínova, domky jen okny pokoje na pole, od rána slunce. Do dvora, vždy v přítmi, kuchyňka, v ní modrá kachlová kamna, talíře byly plechové, rovněž nádobky a nádobí ze světlého plechu, roubené modrými čarami a zdobené kytičkami lesních jahod. Na dvoře byl chlívek s kozou, komora s dveřmi zdvihacími, tudy se sestupovalo do sklepa. Pak šupna na uhlí a dříví. Na chodbě stála špajska, dřevěná skříňka s plechovým větráním podobným cedniku kropící konve. Uprostřed dvorku byl ořechový strom, při stěně, dělící od sousedů, bujný porost psiho vína, které obtáčelo dveře na dvůr. Pak zahrádka se vši zeleninou a květím, angrešty, rybíz, spousty květin.

Bohumil Hrabal: Já si vzpomínám jen a jen na slunečné dny.

U rodného domu Bohumila Hrabala

Čím je pravověrnému muslimovi návštěva Mekky, tím je pro čtenáře Bohumila Hrabala návštěva jeho rodného domu.

S tímto předsevzetím jsme si naplánovali soukromý poznávací zájezd do Brna v červenci 2019. Měli jsme dva jasné cíle: vila Tugendhat a rodný dům pana spisovatele. Vila Tugendhat je bezesporu naprostým stavebním unikátem, jejíž návštěvu (s včasnou rezervací data vstupu) můžeme každému vřele doporučit. O to skromnější je rodný domek Bohumila Hrabala v Brně-Židenicích, připomínající nymburské domky v ulici Na Příkopě.

Pracovníci jednoho z brněnských turistických informačních center nás dobře vybavili přesným popisem cesty. Vyjeli jsme od hlavního nádraží šalinou č. 8 (tramvaje v Brně nejezdí) směr Juliánov, 7. stanice, Dělnický dům. Jízdenka na 15 minut stojí 20 Kč.

Dále pak už pěšky podél kostela Cyrila Metoděje a silně frekventované výpadovky na Svitavy. Pro upřesnění polohy ulice jsme se zastavili v kanceláři sociálního ústavu. Tam nám také poradili, kde najdeme místní městský úřad – chtěl jsem tam získat razítko do knihy Postřížiny, kterou jsem si vzal s sebou.

Bylo ale úterý odpoledne a Úřad městské části města Brna, Brno-Židenice, byl vylištěný. Až jedna dobrá duše se nad námi slitovala a dovedla nás k vedoucí odboru sociálních věcí. Vysvětlil jsem jí, že potřebuji to razítko jako důkaz návštěvy a vyprávěl jsem jí, že jsem 28 let pracoval na podobném

postu v Nymburce. Paní se dosti zdráhala, ale nakonec mi razítko do knihy dala! Tak děkuji pěkně a na shledanou!

A pak už jsme pomalu stoupali Balbínovou ulicí, nahoru do kopce, ke hřbitovu,

Tak tady se Marii Kiliánové narodil náš velký spisovatel! Ovšem tehdy jako Bohumil František (Kilián).

Na domě je instalován dlouhý a úzký pískovcový kvádr se žlábkem, ve kterém

Jiří Černý před domem v Balbínově ulici.

tak jak to popisuje i Bohumil Hrabal. Dům č.p. 47 (spíše domek) stojí až nahore, vlevo ve směru ke hřbitovu. Na schránce jméno: Cholavovi.

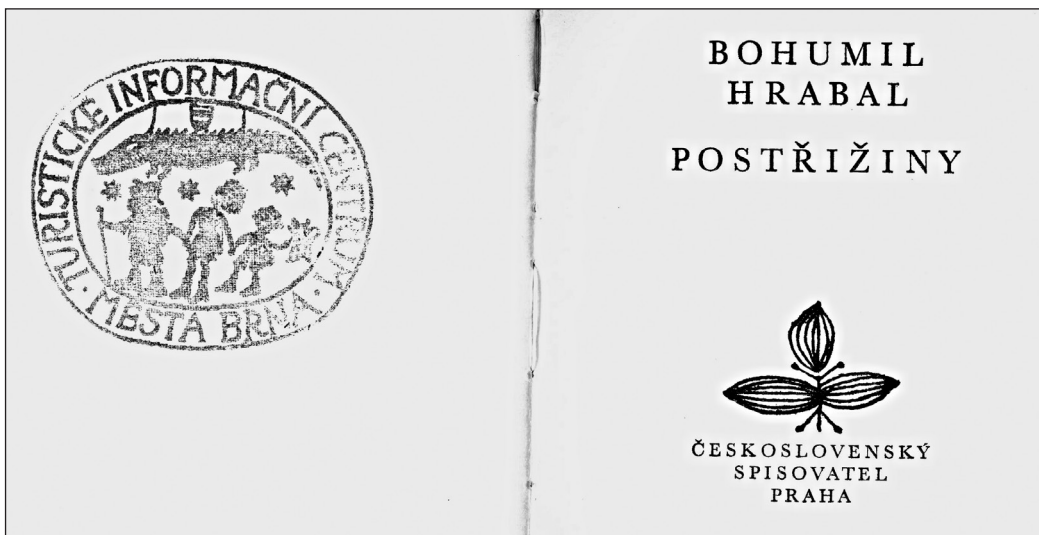

stojí bronzová koule. V pískovci je vytesán nápis >Zde se narodil a svoje první roky života strávil Bohumil Hrabal.<

Velká pamětní deska v betonovém podstavci je o kus dál nad domem, ve svahu ke hřbitovu. Je na ní uvedeno: >JUDr. Bohumil Hrabal, český spisovatel, narozen 28. 3. 1914 na Balbínově ulici... a vůz pohřební s rakví stoupal k pumpě a tři

domy dál, Turečkův dům a Andrejskúv a Kocourkúv, a potom do pravého úhlu vzhůru posledních padesát metrů na hřbitov, kde v té zatáčce ještě jednou si koně odpočali, aby pak vytáhli jednoho jediného nebožtíka do brány hřbitova... Bohumil Hrabal<

Tak to je tedy, vážení čtenáři, to velké literární kultovní místo, ovšem zcela opomíjené. Ptali jsme se v několika brněnských informačních centrech na cokoli spojené s Bohumilem Hrabalem, ale jen kroutili hlavami: „Nic nemáme.“ Žádný předmět, pohlednici, turistickou známku či vizitku, nic. A my jsme jim vykládali, jak si „Nymburk právem přivlastnil Bohumila Hrabala“ (řekl Radko Pytlík) a kolik různých věcí lze u nás v infocentru získat, navštívit zdejší muzeum s expozicí, zajet do Kerska, či si v našem pivovaru koupit Postřižinské pivo a shlédnout spisovatelovu pamětní desku na sladovně, ve výšce, kam čurají psi... Možná, kdyby se v Židenicích narodil Hemingway, bylo by to jiné...

A tak jsme z infocenter odcházeli jako vítězové z Nymburka, nesoucí hrdě prapor s nápisem Bohumil Hrabal je náš!

(Možná by nebylo od věci, oslovit přímo paní primátorku Brna, aby se spisovatel do města zase slavně navrátil.)

Domů jsme se ale po týdnu vraceli vlakem (jaká pohoda!) s manželkou spokojeni. Měli jsme pěkné ubytování blízko centra na Dvořákové ulici, poznali jsme řadu památek, ochutnali Starobrno i moravská vína

(ovšem za jednu deci dáte klidně i 70 Kč!) a dobrou kuchyni. Brno na nás (oproti Praze) působilo klidným dojmem, méně cizinců, v obchodech plno prodavaček ze Slovenska.

Tak až se někdy, přátelé, vydáte do Brna, zajděte se podívat do Židenic, kde to všechno, co dnes obdivujeme a máme rádi, začalo.

*Ing. Jiří Černý, poutník židenický
(Nymburk, 13. 1. 2020)*

Pár švestiček z vlastní zahrádky

Drazí Hrabalovci.

Jak by řekl filmový klasik Hujer (*Mařečku, podejte mi pero*), dovolil jsem si pár švestiček z vlastní zahrádky. Pravda, jsou

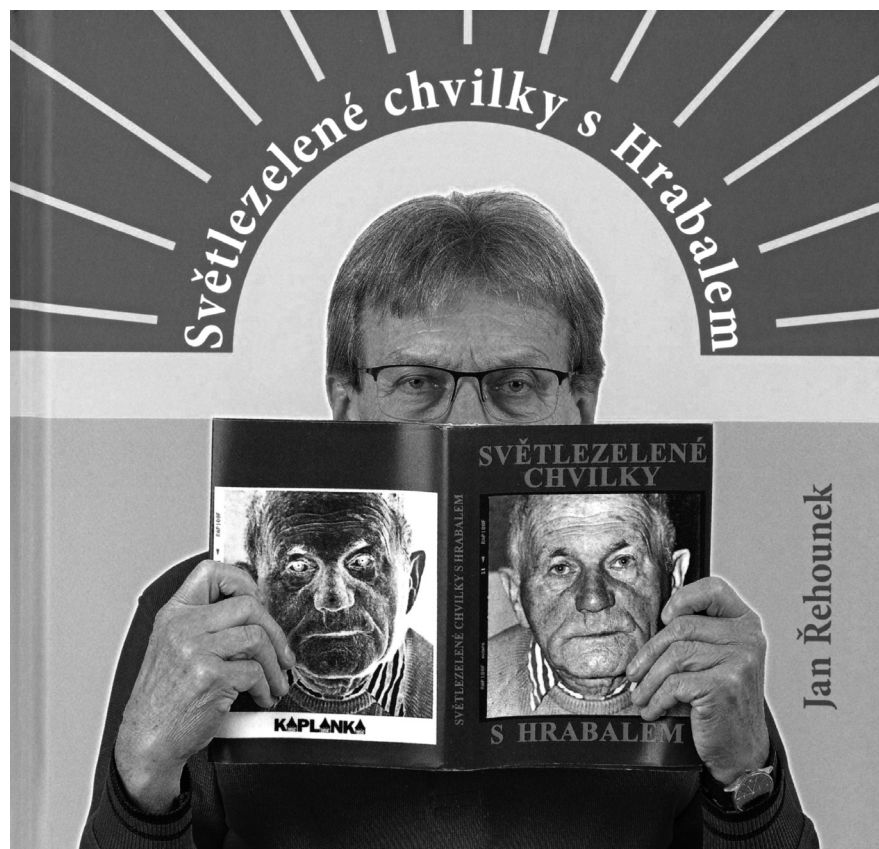
v jiném balení, nežli v papírovém pytlíku, zato vydrží. A jestli budou „k sežráním“, to už nechám na vás.

Vzhledem k tomu, že mi bude už sedm-

desát a hrozí, že moje mozkové buňky začnou odumírat, tak jsem, dokud si ještě něco pamatuji, soustředil do malého svazčku pár svých vzpomínek na setkávání s panem spisovatelem. Jak on jednou řekl – světlezelené chvílky. Z dnešního zpětného pohledu jich bylo zatraceně málo, ale jsou stále svěže zelené. A to i ty, které jsem s Bohumilem Hrabalem prožil i poté, co odletěl na křídlech holubů. To jsou ty chvílky s vámi, s lidmi, s nimiž jsem měl možnost se setkávat v Kersku, v Nymburce, v Libni, v Polné, v Kostomlatech, v Dobrovici... S přáteli, kteří stejně jako já vzpomínají na našeho spisovatele, čtou jeho knihy a snaží se dělat všechno pro to, aby nebyl zapomenut.

Snad k tomu přispěje i moje knížička *Světlezelené chvílky s Hrabalem*.

Váš Honza Řehounek

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábitel, únor 2020.

Registrace: MK ČR E 10887. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel.: 325 512 723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, Všechlapská 1666/6, 288 02 Nymburk, tel. 603 238 523, e-mail: jan.rehounek@seznam.cz. Grafické zpracování: Vladimír Kvíz, Ječná 26, 288 02 Nymburk, tel.: 603 415 060, www.kviz.cz, e-mail: vladimirkviz@gmail.com. Tisk: Tiskárna Boftisk, Potoční 1847, 288 02 Nymburk, tel.: 737 419 930, www.boftisk.cz. Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejně výtisky 10 Kč. Náklad 120 ks.